

TUSSEN NEW YORK EN GENÈVE: VN-KRONIEK

Juni tot september 2025

Margarita Avramtcheva, Bram Burger, Janneke Bossenbroek & Oscar Feen *

Samenvatting | Deze kroniek beschrijft de gebeurtenissen in de diverse mensenrechtenorganen van de Verenigde Naties (VN) en belangrijke gerelateerde onderwerpen van juni tot september 2025. In deze kroniek is er in het bijzonder aandacht voor de situatie in Gaza,¹ de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties (AVVN), en de liquiditeitscrisis van de VN. Vanwege de mensenrechtencrisis en de speciale aandacht van de mensenrechtencomités voor Gaza, komt Gaza als eerste aan bod in de kroniek. Daarna komen de politieke organen – de Veiligheidsraad en de Mensenrechtenraad – en vervolgens de gespecialiseerde Comités die toezien op de naleving van de verschillende VN-mensenrechtenverdragen aan bod.

DOI | 10.54195/NTM.24990

© Author(s); licensed under Creative Commons Attribution 4.0

1 Gaza/Israël

1.1 Veiligheidsraad

In juni werd in de VN-Veiligheidsraad een ontwerpresolutie besproken waarin werd opgeroepen tot de uitvoering van het staakt-het-vuren-akkoord uit resolutie 2735. Deze omvat een onmiddellijk, onvoorwaardelijk en permanent staakt-het-vuren in Gaza, de vrijlating van alle gijzelaars die door Hamas en andere groeperingen worden vastgehouden, en de onmiddellijke en onvoorwaardelijke opheffing van alle beperkingen op de toegang tot humanitaire hulp in Gaza.² De resolutie werd ingediend door de gekozen leden van de Raad (Algerije, Denemarken, Griekenland, Guyana, Pakistan, Panama, de Republiek Korea, Sierra Leone, Slovenië en Somalië), maar werd niet aangenomen omdat de Verenigde Staten hun veto uitspraken.³ De Amerikaanse delegatie noemde de resolutie onaanvaardbaar en verklaarde dat zij 'geen enkele maatregel zou steunen die Hamas niet veroordeelt en Hamas niet oproept om te ontwapenen en Gaza te

■ M.S. Avramtcheva rondde een LL.M. Public International Law af aan de Universiteit van Oslo en schrijft deze bijdrage op persoonlijke titel. B. Burger rondde een LL.M. Public International Law af aan de Universiteit Leiden en een LL.M. in International Human Rights & Environmental Law aan de University of New South Wales en schrijft deze bijdrage op persoonlijke titel. J.A. Bossenbroek rondde een LL.M. Public International Law af en een LL.M. Strafrecht aan de Universiteit Utrecht en schrijft deze bijdrage op persoonlijke titel. O.S. Feen is doctorandus in internationaal ruimterecht aan de Katholieke Universiteit van Leuven en rondde een LL.M. Public International Law af aan de Universiteit Leiden en schrijft deze bijdrage op persoonlijke titel.

1 'Legal analysis of the conduct of Israel in Gaza pursuant to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide' *UN Human Rights Council* 16 September 2025, A/HRC/60/CRP, par 3.

2 'US vetoes Security Council resolution demanding permanent ceasefire in Gaza', *news.un.org* 4 juni 2025, beschikbaar via <https://news.un.org/en/story/2025/09/1165881>.

3 News UN 2025 (*supra* noot 2).

verlaten', onder meer omdat Hamas meerdere voorstellen voor een staakt-het-vuren heeft afgewezen en de Veiligheidsraad de onverzettelijkheid van Hamas niet mag belonen.⁴

1.2 De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties – Erkenning van de Palestijnse staat

Een aantal landen, waaronder Canada, Australië, het Verenigd Koninkrijk,⁵ Portugal, Frankrijk, Monaco, Luxemburg, Malta, Andorra en San Marino,⁶ hebben officieel de Palestijnse staat erkend tijdens het vervolg op de *High-Level Conference for the Peaceful Settlement of the Question of Palestine and the Implementation of the Two-State Solution*.⁷ Dit kwam deels als gevolg van het rapport⁸ van de Onafhankelijke Internationale Onderzoekscommissie van de VN voor de bezette Palestijnse gebieden dat werd gepubliceerd op 16 september 2025 en dat hieronder wordt besproken.

Enkele landen zijn nog terughoudend in het erkennen van de Palestijnse staat, waaronder Nederland, dat aangeeft dat een duurzame oplossing nodig is voor het conflict en van de Palestijnse Autoriteit 'de nodige hervormingen' verwacht.⁹ België gaf tijdens de Conferentie aan de Palestijnse staat enkel te erkennen op voorwaarde dat de gijzelaars worden vrijgelaten en dat Hamas verwijderd is uit het bestuur van Palestina.¹⁰ Andere landen, zoals Italië en Duitsland, spraken zich enkel uit over hun steun voor een twee-staten oplossing, zonder zich uit te laten over een officiële erkenning.¹¹ Desondanks onderstreepte António Costa, President van de Europese Raad en Commissie, dat de meerderheid van de EU-lidstaten de Palestijnse

4 'US vetoes Security Council resolution demanding permanent ceasefire in Gaza', *news.un.org* 4 juni 2025, beschikbaar via <https://news.un.org/en/story/2025/09/1165881>; 'Security Council in Review June 2025', SCPCRB/SCAD, juni 2025.

5 F. Clayton, 'U.K., Canada and Australia formally recognize a Palestinian state, breaking with the U.S.', *NBC News*, 21 september 2025, beschikbaar via <https://www.nbcnews.com/world/middle-east/uk-canada-australia-formally-recognize-palestine-state-rcna232588>.

6 United Nations, 'France leads Wave of New Recognitions of Palestine at UN Summit – Member States Rally to Salvage Two-State Solution', 22 september 2025, beschikbaar via <https://www.un.org/unispal/document/ga-meeting-coverage-22sep25/>.

7 De Conferentie vond plaats tussen 28 en 30 juli 2025, maar de Algemene Vergadering besloot om de Conferentie op 22 september 2025 te vervolgen tijdens de 80^e sessie van de Algemene Vergadering. Zie: 'High-level International Conference for the Peaceful Settlement of the Question of Palestine and the Implementation of the Two-State Solution', *un.org*, 28 juli 2025, beschikbaar via <https://www.un.org/unispal/high-level-conference-two-state-solution-july2025/>.

8 'Legal analysis of the conduct of Israel in Gaza pursuant to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide – Conference room paper of the Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and Israel', *UN Human Rights Council* 16 september 2025, A/HRC/60/CRP.3.

9 Rijksoverheid, 'Nederlands Beleid over Israël en Palestijnse Gebieden', beschikbaar via <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/israel-en-de-palestijnse-gebieden/nederlands-beleid-israel-en-palestijnse-gebieden>.

10 'High-level International Conference for the Peaceful Settlement of the Question of Palestine and the Implementation of the Two-State Solution', *un.org*, 28 juli 2025, beschikbaar via <https://www.un.org/unispal/high-level-conference-two-state-solution-july2025/>.

11 'High-level International Conference for the Peaceful Settlement of the Question of Palestine and the Implementation of the Two-State Solution', *un.org*, 28 juli 2025, beschikbaar via <https://www.un.org/unispal/high-level-conference-two-state-solution-july2025/>.

staat inmiddels erkent.¹² Daarnaast wordt de Palestijnse staat nu door veertien van de vijftien (huidige) leden van de Veiligheidsraad erkend, met de Verenigde Staten als enige uitzondering.

1.3 Mensenrechtenraad

Israël pleegt genocide op Palestijnen in de Gazastrook en blijft dit ook doen, zo meldde de onafhankelijke internationale Onderzoekscommissie (Commissie) van de VN voor de bezette Palestijnse gebieden op 16 september in een rapport.¹³ De Commissie heeft de gebeurtenissen op en sinds 7 oktober 2023 onderzocht en is tot de conclusie gekomen dat de Israëlische autoriteiten en Israëlische veiligheidstroepen vier van de vijf genocidale daden hebben gepleegd die zijn gedefinieerd in het Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide uit 1948, namelijk; het doden, het toebrengen van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel, het opzettelijk veroorzaken van levensomstandigheden die gericht zijn op de gehele of gedeeltelijke vernietiging van de Palestijnen, en het opleggen van maatregelen die bedoeld zijn om geboorten te voorkomen.¹⁴ Expliciete verklaringen van Israëlische civiele en militaire autoriteiten en het gedragspatroon van de Israëlische veiligheidstroepen wijzen erop dat de genocidale daden werden gepleegd met de intentie om de Palestijnen in de Gazastrook als groep geheel of gedeeltelijk te vernietigen.¹⁵ Bij het vaststellen van de genocidale intentie hanteerde de Commissie de norm van 'enige redelijke gevolgtrekking' zoals vastgesteld door het Internationaal Gerechtshof in de zaak *Bosnië t. Servië* uit 1993 met betrekking tot het schenden van het Genocideverdrag.¹⁶ Al op 26 januari 2025 nam het Internationaal Gerechtshof een bindend tussenvonnis aan over voorlopige maatregelen, waarin Israël werd opgedragen om alles te ondernemen ter voorkoming van daden die volgens het Genocideverdrag als genocide kunnen worden beschouwd.¹⁷ In haar rapport refereert de Commissie naar dit vonnis.¹⁸ De Commissie analyseerde verklaringen van de Israëlische autoriteiten en concludeerde dat deze verklaringen direct bewijs vormen van

12 Ook Ierland, Spanje, Slovenië erkenden de Palestijnse staat in 2024, zie: UN, 'High-level International Conference for the Peaceful Settlement of the Question of Palestine and the Implementation of the Two-State Solution', beschikbaar via <https://www.un.org/unispal/high-level-conference-two-state-solution-july2025/>, 28 juli 2025.

13 'Legal analysis of the conduct of Israel in Gaza pursuant to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide – Conference room paper of the Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and Israel', *UN Human Rights Council* 16 september 2025, A/HRC/60/CRP.3.

14 'Israel has committed genocide in the Gaza Strip, UN Commission finds' *OHCHR* 16 september 2025, beschikbaar via www.ohchr.org/en/press-releases/2025/09/israel-has-committed-genocide-gaza-strip-un-commission-finds?sub-site=HRC.

15 OHCHR 2025 (*supra* noot 14).

16 De Commissie analyseerde ook het gedragspatroon van de Israëlische autoriteiten en de Israëlische veiligheidstroepen in Gaza, waaronder het veroorzaken van hongersnood en onmenselijke levensomstandigheden voor Palestijnen in Gaza, en concludeerde dat genocidale intentie de enige redelijke gevolgtrekking was die kon worden afgeleid uit de aard van hun operaties. Bron: 'Legal analysis of the conduct of Israel in Gaza pursuant to the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide' *UN Human Rights Council*, 16 September 2025, A/HRC/60/CRP.3, beschikbaar via www.ohchr.org/sites/default/files/documents/hrbodies/hrcouncil/sessions-regular/session60/advance-version/a-hrc-60-crp-3.pdf.

17 *Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel)*, International Court of Justice, Provisional Measures, Order of 26 January 2024, I.C.J. Reports 2024, p. 3.

18 OHCHR 2025 (*supra* noot 14).

een genocidale intentie.¹⁹ De Commissie heeft tevens geconcludeerd dat Israëlische president Isaac Herzog, premier Benjamin Netanyahu en de toenmalige minister van Defensie Yoav Gallant, hebben aangezet tot het plegen van genocide en dat de Israëlische autoriteiten geen maatregelen tegen hen hebben genomen ter bestrafing.²⁰ Voor Netanyahu en Gallant heeft het Internationaal Strafhof in november 2024 arrestatiebevelen uitgevaardigd voor het plegen van misdaden tegen de mensheid en het schenden van het humanitair oorlogsrecht.²¹ In reactie hierop legde de Verenigde Staten in februari en augustus 2025 zware sancties op aan functionarissen van het Hof.²² In september overwoog de Verenigde Staten nieuwe verregaande sancties tegen het gehele Hof.²³

1.4 Kinderrechtencomité

Voor aanvang van de tachtigste editie van de AVVN uitte het Kinderrechtencomité (Comité) diepe bezorgdheid over de catastrofale gevolgen voor kinderen van de aanhoudende vijandelijkheden in Gaza. Hierop herhaalde het Comité met klem de oproep tot daadkrachtig optreden van de internationale gemeenschap, en in het bijzonder Israël als *de facto* bezettingsmacht.²⁴ Specifiek ging het Comité in op de hongersnood in Gaza, waarbij de ondervoeding onder kinderen in een 'catastrofaal tempo' toeneemt.²⁵ Het Comité sloot zich aan bij de waarschuwing van verschillende VN-agentschappen dat zonder onmiddellijke en onbelemmerde humanitaire hulp, de opzettelijk veroorzaakte hongersnood zich zal verspreiden en meer kinderen zullen sterven.²⁶

'... Essentiële voorzieningen zijn ingestort: veilig drinkwater, sanitaire voorzieningen en adequate gezondheidszorg zijn niet aanwezig. De civiele infrastructuur is vrijwel volledig verwoest, waardoor kinderen verstoken blijven van de minimale voorwaarden die nodig zijn om te overleven en zich te ontwikkelen',²⁷

19 OHCHR 2025 (*supra* noot 14).

20 OHCHR 2025 (*supra* noot 14).

21 'Situation in the State of Palestine: ICC Pre-Trial Chamber I rejects the State of Israel's challenges to jurisdiction and issues warrants of arrest for Benjamin Netanyahu and Yoav Gallant' *International Criminal Court* 21 november 2024, beschikbaar via www.icc-cpi.int/news/situation-state-palestine-icc-pre-trial-chamber-i-rejects-state-israels-challenges.

22 'Imposing Sanctions on the International Criminal Court' *The White House* 6 februari 2025, beschikbaar via www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/02/imposing-sanctions-on-the-international-criminal-court/; 'Imposing Further Sanctions in Response to the ICC's Ongoing Threat to Americans and Israelis' *U.S. Department of State* 20 August 2025, beschikbaar via <https://www.state.gov/releases/2025/08/imposing-further-sanctions-in-response-to-the-iccs-ongoing-threat-to-americans-and-israelis/>;

23 A. Deutsch, H. Pamuk and S. van den Berg, 'Exclusive: US could hit entire International Criminal Court with sanctions soon', *Reuters*, 23 September 2025, beschikbaar via www.reuters.com/world/europe/us-could-hit-entire-international-criminal-court-with-sanctions-soon-2025-09-22/.

24 'Gaza: UN child rights committee condemns using starvation of children as weapon of war', *OHCHR* 9 september 2025; 'Initial report submitted by the State of Palestine under article 35 of the Convention, due in 2016', CRPD/C/PSE/1, 1 november 2019.

25 'Gaza: UN child rights committee condemns using starvation of children as weapon of war', *OHCHR* 9 september 2025.

26 OHCHR 2025 (*supra* noot 25).

27 OHCHR 2025 (*supra* noot 25).

aldus het Comité. Naast de bovengenoemde zorgen benoemde het Comité het feit dat kinderen ook slachtoffer zijn van het militaire geweld, waaronder de bombardementen op Gaza-stad. Als onderbouwing van het militaire geweld refereerde het Comité naar rapporten over moord, verminking en wijdverbreid geweld tegen kinderen. Ook benoemde het Comité het extreme en langdurige psychologische trauma dat kinderen hebben opgelopen door het verliezen van familieleden.²⁸ Het Comité gaf aan dat de acties van Israël regelrechte schendingen vormen die de kern raken van de rechten in het Kinderrechtenverdrag.²⁹

1.5 Comité inzake de rechten van personen met een handicap

Ook het Comité inzake de rechten van personen met een handicap besteedde aandacht aan Gaza in het landenrapport over Palestina, waarin het specifiek focuste op artikel 11, wat ziet op risicovolle situaties, oorlog/conflict of humanitaire noodgevallen.³⁰ Het Comité nam met grote bezorgdheid kennis van het grote aantal dodelijke slachtoffers en het verhoogde risico op geweld waarmee Palestijnen met een handicap in zowel Gaza als de Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem, worden geconfronteerd. In Gaza leidde het beperkte aanbod van en de beperkte toegang tot gespecialiseerde en levensreddende diensten, medische apparatuur en hulpmiddelen tot de dood van kinderen en ouderen met een handicap. Als onderbouwing verwees het Comité naar rapporten over sterfgevallen als gevolg van hongersnood, ondervoeding en gebrekkige toegang tot water.³¹ Verder stipte het Comité het gender gerelateerd geweld in kampen en de willekeurige aanvallen vanuit Israël aan. Op de Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van Oost-Jeruzalem, worden mensen met een handicap ook rechtstreeks blootgesteld aan geweld door kolonisten en misbruik door Israëlische veiligheidstroepen.³²

Daarnaast constateerde het Comité dat vroegtijdige waarschuwingssystemen en evacuatie consequent tekortschieten in het beschermen van mensen met een handicap. Het Comité ontving informatie dat waarschuwingen en evacuatiebevelen, waaronder borden met explosieven en sms-berichten, vaak ontoegankelijk waren voor mensen met een gehoor- of visuele beperking, waardoor zij niet konden evacueren.³³ Ook waren vluchtmethoden niet geschikt voor mensen met een handicap.³⁴ Ten slotte benadrukte het Comité de onevenredige gevolgen en ontberingen die voortvloeiden uit de blokkade van humanitaire hulp. Mensen met een handicap werden geconfronteerd door ernstige verstoringen in de hulpverlening, waardoor velen zonder voedsel, schoon water of sanitaire voorzieningen zaten en voor hun overleving afhankelijk waren van anderen.³⁵ Het Comité dringt er bij Israël op aan om in overeenstemming met internationaal recht en mensenrechten te handelen door het geweld te stoppen en de humanitaire blokkade

28 OHCHR 2025 (*supra* noot 25).

29 OHCHR 2025 (*supra* noot 25).

30 'UN disability rights committee publishes findings on DPRK, Finland, Kiribati, Maldives, and State of Palestine', OHCHR 3 september 2025.

31 OHCHR 2025 (*supra* noot 30).

32 OHCHR 2025 (*supra* noot 30).

33 OHCHR 2025 (*supra* noot 30).

34 OHCHR 2025 (*supra* noot 30).

35 OHCHR 2025 (*supra* noot 30).

op te heffen. Ook verzoekt het Comité om adequate waarschuwingssystemen en evacuatiemethoden te implementeren.³⁶

2 UN80 Initiatief

Op 24 oktober 1945 trad het VN-Handvest – en daarmee de Verenigde Naties – in werking. De organisatie werd opgericht om internationale vrede en veiligheid te waarborgen, maar na tachtig jaar staan precies deze kernprincipes onder druk door een groeiend aantal internationale conflicten, mensenrechtenschendingen en het verslappen van effectief multilateralisme. Om de organisatie effectiever te maken, lanceerde VN-Secretaris-General António Guterres in maart 2025 het ‘UN80 Initiatief’, een ‘ambitieuze, systeem-wijde hervormingsinspanning’.³⁷ Hiermee moet worden aangekaart hoe de VN flexibeler, meer geïntegreerd en beter uitgerust kan worden om te reageren op de complexe hedendaagse wereldproblematiek – zeker in tijden van de liquiditeitscrisis,³⁸ zoals ook kort werd besproken in de vorige VN-kroniek.³⁹ Het uiteindelijke doel is een efficiënte, kosteneffectieve, verantwoordelijke VN die beter kan inspelen op de behoeften van lidstaten, VN-medewerkers, en ook betere resultaten boekt voor onder andere de *Sustainable Development Goals*.⁴⁰

Het stroomlijnen en beter in kaart brengen van de activiteiten van de organisatie na tachtig jaar is zeker nodig, maar geen simpele taak; meer dan 140 VN-entiteiten voeren nog immers meer dan 40.000 actieve resoluties, besluiten en uitspraken uit van de Algemene Vergadering, veiligheidsraad, ECOSOC en de mensenrechtenraad sinds 1946.⁴¹ De organisatie telt inmiddels meer dan 4.000 kantoren op 1.100 locaties in meer dan 190 landen, waarmee bijna een half miljard levens direct worden beïnvloed.⁴²

Het UN80 Initiatief bestaat uit enkele praktische en doorlopende innovaties om transparantie en allocatie van middelen beter te overzien. Om dit te bewerkstelligen is de UN80 Task Force opgericht, die opereert via drie ‘kern werkstromen’ die significant heroriënteren hoe de VN werkt:

- 1 ‘*Efficiencies and improvements*’. Via deze werkstroom kijkt de Task Force naar de efficiëntie van het management en de operaties van het VN Secretariaat en het systeem als geheel;
- 2 ‘*Mandates Implementation*’. Een systematische analyse van alle mandaten en resoluties moet output stroomlijnen, duplicatie verminderen en impact verbeteren;

36 OHCHR 2025 (*supra* noot 30).

37 United Nations, Secretary-General, ‘Secretary-General’s press encounter on the UN80 Initiative’, 12 maart 2025, beschikbaar via <https://www.un.org/sg/en/content/sg/press-encounter/2025-03-12/secretary-generals-press-encounter-the-un80-initiative>.

38 United Nations, ‘UN80 Initiative – What is the UN80 initiative?’ 15 July 2025, beschikbaar via <https://www.un.org/un80-initiative/en/news/what-un80-initiative>.

39 Zie M. Avramtcheva, B. Burger & J. Bossenbroek, ‘Tussen New York en Genève: VN-Kroniek – Maart tot mei 2025’, *NTM/NJCM-Bull.* 2011, p. 364-372.

40 United Nations 2025 (*supra* noot 38).

41 United Nations, ‘Briefing to Member States on UN80’, 24 Juni 2025, beschikbaar via https://www.un.org/two-zero/sites/default/files/2025-06/un80_ms-brief_20250624.pdf.

42 United Nations 2025 (*supra* noot 41).

- 3 'Changing Structures and Realigning Programmes'. Het zoeken naar en overwegen van structurele veranderingen in de architectuur van de programma's binnen alle entiteiten moet zorgen voor coherentie en een optimaal gebruik van middelen.⁴³

Volgens het voortgangsrapport van de Secretaris-General op 18 september⁴⁴ zijn er al grote stappen gezet om deze veranderingen te bewerkstelligen. Zo heeft de *Task Force* onder werkdruk drie, in samenwerking en na systeem-wijde consultaties met verschillende VN-entiteiten, zeven thematische clusters ontwikkeld om de hervormingen betere focus te geven, waaronder (1) vrede en veiligheid; (2) ontwikkeling van het Secretariaat; (3) ontwikkeling van het VN-systeem; (4) humanitaire operaties; (5) mensenrechten; (6) training en onderzoek; (7) gespecialiseerde agentschappen. Volgens het voortgangsrapport lanceert het UN80 Initiatief verder een *New Humanitarian Compact* om de bureaucratie te verminderen en miljarden dollars te integreren in wereldwijde toeleveringsketens. Ook richt de *Task Force* een systeem brede Human Rights Group op om mensenrechten in alle VN-activiteiten centraal te coördineren en stelt het de oprichting voor van een *Data Commons* en een *Technology Accelerator Platform* om de modernisering van het VN-structuur te stimuleren. Op deze manier tracht de UN80 *Task Force* het mandaatlandschap te stroomlijnen, de VN-structuren te optimaliseren, de beschikbare middelen te verspreiden over de juiste prioriteiten, en de impact van de organisatie te vergroten.⁴⁵

3 Algemene Vergadering van de Verenigde Naties

VN Secretaris-Generaal Guterres stelde bij de opening van de AVVN dat 'soevereine naties worden binnengevallen, hongersnood wordt gebruikt als wapen en de waarheid monddood wordt gemaakt'.⁴⁶ Na tachtig jaar is de organisatie volgens hem belangrijker dan ooit, maar komen de fundamentele principes van de organisatie onder druk te staan door de toenemende conflicten, geopolitieke spanningen en wereldwijde crises.⁴⁷ In dit verband benadrukte hij dat de VN een cruciaal platform blijft voor samenwerking, dialoog, vredesmissies en het in stand houden van het internationaal recht.⁴⁸

De meeste landen namen de oproep over van de Secretaris-Generaal voor het versterken van multilaterale samenwerking voor gedeelde uitdagingen zoals vrede en mensenrechten, en veel spraken ook hun zorgen uit voor de klimaatcrisis.⁴⁹ Veel landen riepen daarnaast op tot

43 United Nations 2025 (*supra* noot 38).

44 Report of the Secretary-General, 'UN80 Initiative – Shifting Paradigms: United to Deliver – Workstream 3: Changing Structures and Realigning Programmes', 18 September 2025, beschikbaar via https://www.un.org/un80-initiative/sites/default/files/2025-09/UN80_WS3-1_250921_1238.pdf.

45 United Nations 2025 (*supra* noot 41).

46 Antonio Guterres, 'The Secretary-General – Address to the General Assembly', New York, 23 september 2025, beschikbaar via https://gadebate.un.org/sites/default/files/gastatements/80/unsg_fl.pdf, p. 3.

47 Guterres 2025 (*supra* noot 46), p. 3.

48 Guterres 2025 (*supra* noot 46), p. 4.

49 Zie het overzicht van de uitspraken tijdens de Algemene Vergadering: United Nations, 'Full coverage of the General Debate, as it happened', *UN News*, 23-29 september 2025, beschikbaar via <https://news.un.org/en/story/2025/09/1165917>.

een staakt-het-vuren in Oekraïne, Gaza en Soedan,⁵⁰ en een aantal voor de officiële erkenning van de Palestijnse staat. Een sterk contrast in dit opzicht was de toespraak van de Amerikaanse President Donald Trump, die de nadruk legde op nationale belangen en kritiek uitte op multilaterale instellingen zoals de EU en de VN: de VN zou slechts 'lege woorden' produceren die niet tot oplossingen leiden.⁵¹ Deze laatste woorden werden ook herhaald door de Oekraïense President Volodymyr Zelenskyy, die vroeg wat landen zoals Soedan, Somalië of Palestina en hun inwoners die in oorlog leven daadwerkelijk kunnen verwachten van de VN: 'voor decennia slechts uitspraken en uitspraken'.⁵²

4 Liquiditeitscrisis in de Verenigde Naties:

Als vervolg op de steeds verder ontwikkelende liquiditeitscrisis bij de VN, zoals besproken in de vorige kroniek, moet de VN steeds meer werk stopzetten. De Mensenrechtenraad (Raad) heeft zijn bezorgdheid geuit over de aankondiging in juni van de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN (OHCHR), die fungeert als secretariaat voor de mensenrechtenverdragsorganen en de Mensenrechtenraad. De OHCHR heeft gemeld dat verschillende bezuinigingsmaatregelen worden aangekondigd en heeft verklaard dat bepaalde aan de Raad en mensenrechtenverdragsorganen opgedragen activiteiten niet kunnen worden uitgevoerd vanwege de verslechterende liquiditeitscrisis.⁵³ Voor de Raad houdt dit onder meer in dat het aantal zittingen en de reikwijdte van het werk van werkgroepen, deskundigenmechanismen, onderzoeksmechanismen en speciale procedures worden beperkt.⁵⁴ De onderzoekscommissie naar ernstige misstanden in Oost-Congo kan helemaal niet doorgaan en onderzoeken naar schendingen van mensenrechten (onder meer in Soedan, Palestina en Oekraïne) functioneren allemaal voor ongeveer 30-60 procent, veroorzaakt door de liquiditeitscrisis en de bezuinigingen.⁵⁵

Wat de mensenrechtenverdragsorganen betreft, heeft het OHCHR verklaard dat de meeste organen hun zittingen met ongeveer een derde zullen moeten inkorten, van drie zittingen naar

50 Vibhu Mishra, 'Hot debates about hot topics', a strength not a weakness, says UNGA80 president', *UN News*, 1 oktober 2025, beschikbaar via <https://news.un.org/en/story/2025/10/1166014>.

51 United Nations, 'US President criticizes UN, NATO and climate 'hoax'', *UN News*, 23 september 2025, beschikbaar via https://news.un.org/en/story/2025/09/1165924?_gl=1*uvntir*_ga*MTg4NzA1NDk4Ny4xNzM5MjY4ODk4*_ga_TK9BQL5X7Z*czE3NTg3MTU3ODckbzI4JGcxJHJQxNzU4NzE1ODA2JGo0MSRsMCRoMA.

52 United Nations, General Debate, Ukraine, His Excellency Volodymyr Zelenskyy, 24 september 2025, beschikbaar via <https://gadebate.un.org/en/80/ukraine>.

53 HRW, 'UN Funding Crisis Threatens Work of Human Rights Council', 8 juni 2025, beschikbaar via <https://www.hrw.org/news/2025/07/08/un-funding-crisis-threatens-work-of-human-rights-council>; United Nations High Commissioner for Human Rights, 'Letter from the High Commissioner for Human Rights and its annexes, concerning the activities mandated by the Human Rights Council that the Office of the High Commissioner cannot deliver in 2025 and 2026, due to the liquidity', 16 juni 2025.

54 HRW 2025 (*supra* noot 53).

55 HRW 2025 (*supra* noot 53).

twee.⁵⁶ De Commissie is hierdoor direct getroffen: de 83e zitting, die gepland stond voor 14 tot 31 juli, is geannuleerd en verplaatst naar de zitting in november.⁵⁷

5 Veiligheidsraad

De Veiligheidsraad werd in juni, juli en augustus voorgezeten door respectievelijk Guyana, Pakistan en Panama.⁵⁸ Kort samengevat: in juni koos de AVVN Bahrein, Colombia, de Democratische Republiek Congo, Letland en Liberia als niet-permanente leden van de Veiligheidsraad, en in juli besloot de Veiligheidsraad dat de verkiezing om de komende vacature bij het Internationaal Gerechtshof te vervullen, niet op 12 november zal plaatsvinden.⁵⁹

Als we de algemene trends van de afgelopen drie maanden bekijken, zien we dat de Veiligheidsraad nog steeds te maken heeft met toenemende instabiliteit en conflicten over de hele wereld.⁶⁰ Deze keer lag de nadruk vooral op de crisis in Palestina, Oekraïne-Rusland, de Republiek Congo (inclusief het conflict met Rwanda), Soedan, de Centraal-Afrikaanse Republiek en Syrië.⁶¹ Wat Oekraïne betreft, kwam de Veiligheidsraad in augustus meerdere keren bijeen, waaronder in een spoedvergadering. De afgevaardigden riepen op tot een onmiddellijk staakt-het-vuren en tot naleving van het internationaal humanitair recht door de partijen.⁶² Er waren berichten over opzettelijke terreurdaden en een toename van het aantal burgerslachtoffers door acties van het Russische regime, verder zet het regime zijn luchtaanvallen voort, onder meer op Kiev, waar het gevangenissen bombardeert, en naar verluidt soldaten executeert.⁶³ Deze crisis is typerend voor de problemen van het vetorecht in de Veiligheidsraad. Zo merkte de Pakistaanse president op dat er dit jaar weliswaar meerdere onderhandelingsrondes hebben plaatsgevonden, maar dat de besprekingen over een staakt-het-vuren nog niet hebben geleid tot een betekenisvol proces.⁶⁴ Verder, zoals Frankrijk opmerkte, heeft Rusland het grondgebied van Oekraïne meer dan 3.400 keer aangevallen, met als gevolg dat alleen al tussen de nacht

56 Geneva Centre for Human Rights Advancement and Global Dialogue, 'United Nations Human Rights Council Organisational Meeting Implications of the Liquidity and Budgetary Crisis', 25 augustus 2025, beschikbaar via <https://gchragd.org/wp-content/uploads/2025/08/Implications-of-the-UN-Liquidity-and-Budgetary-Crisis.pdf>.

57 'CAT – Convention against Torture and Other Cruel Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, Cancelled due to UN liquidity crisis: Session (14 Jul 2025 – 31 Jul 2025)', *OHCHR* 31 juli 2025.

58 'Security Council in Review June 2025', *SCPCRB/SCAD* juni 2025; 'Security Council in Review July 2025', *SCPCRB/SCAD* juli 2025; 'Security Council in Review August 2025', *SCPCRB/SCAD* augustus 2025.

59 'Security Council in Review June 2025', *SCPCRB/SCAD* juni 2025; 'Security Council in Review July 2025', *SCPCRB/SCAD* juli 2025; 'Security Council in Review August 2025', *SCPCRB/SCAD* augustus 2025.

60 'Security Council in Review June 2025', *SCPCRB/SCAD* juni 2025; 'Security Council in Review July 2025', *SCPCRB/SCAD* juli 2025; 'Security Council in Review August 2025', *SCPCRB/SCAD* augustus 2025.

61 'Security Council in Review June 2025', *SCPCRB/SCAD* juni 2025; 'Security Council in Review July 2025', *SCPCRB/SCAD* juli 2025; 'Security Council in Review August 2025', *SCPCRB/SCAD* augustus 2025.

62 'As Russian Federation Continues Brutal Attacks against Ukraine, Senior Official, Briefing Security Council, Urges Dialogue, Immediate Ceasefire', *Veiligheidsraad* 1 augustus 2025; 'Security Council in Review August 2025', *SCPCRB/SCAD* augustus 2025.

63 'As Russian Federation Continues Brutal Attacks against Ukraine, Senior Official, Briefing Security Council, Urges Dialogue, Immediate Ceasefire', *Veiligheidsraad* 1 augustus 2025; 'Security Council in Review August 2025', *SCPCRB/SCAD* augustus 2025.

64 'As Russian Federation Continues Brutal Attacks against Ukraine, Senior Official, Briefing Security Council, Urges Dialogue, Immediate Ceasefire', *Veiligheidsraad* 1 augustus 2025.

van 31 juli en 1 augustus minstens tachtig burgers zijn omgekomen en meer dan driehonderd gewond zijn geraakt.⁶⁵

Ten slotte werd het mandaat van de Interim-macht van de VN in Libanon voor de laatste keer verlengd tot december 2026, door middel van resolutie 2790, en werd opdracht gegeven tot een ordelijke en veilige terugtrekking van VN troepen.⁶⁶ De resolutie riep Israël ook op om zijn troepen ten noorden van de Blauwe Lijn⁶⁷ en zijn posities op Libanees grondgebied terug te trekken, en om de controle van de Libanese regering over het hele Libanese grondgebied uit te breiden in overeenstemming met resoluties 1559 (2004), 1680 (2006) en 1701 (2006).⁶⁸

6 Het Comité tegen foltering (CAT) en het Subcomité voor de preventie van foltering (SPT)

Het CAT heeft op de internationale dag ter ondersteuning van slachtoffers van foltering, gezien de toenemende instabiliteit in de wereld, opnieuw gewezen op het belang van verantwoordelijk politioptreden bij protesten te midden van ernstige schendingen van de mensenrechten.⁶⁹ Het CAT constateerde een tendens tot hardhandig en soms brutaal politioptreden bij protesten, waardoor burgers worden blootgesteld aan ernstige risico's op foltering en andere vormen van mishandeling, onder meer door onnodig en buitensporig gebruik van geweld bij de uitoefening van hun recht op vreedzame vergadering.⁷⁰ Daarom verwelkomden het CAT voorstellen om internationale normen te ontwikkelen voor het verbieden van het gebruik, de productie en de handel in wapens en uitrusting die geen ander doel hebben dan buitensporige pijn en leed te veroorzaken. De speciale rapporteur verklaarde dat wetshandhavingsmiddelen die door hun ontwerp of impact als inherent misbruikbaar worden beschouwd door het CAT of worden misbruikt door verschillende overheden, moeten worden voorkomen.⁷¹ Het CAT nam met name nota van verontrustende berichten over het gebruik van met rubber beklede stalen kogels, waterkanonnen, explosieve granaten, verdedigingsraketwerpers, pepperspray en andere onbekende chemische stoffen die zonder onderscheid op menigten werden afgevuurd. Verder merkte het comité op dat het gebruik van wapens zich uitbreidt.⁷²

Tenslotte heeft de SPT ter voorkoming van foltering het afgelopen kwartaal Kirgizië, Peru en Servië bezocht. In die drie landen hebben de deskundigen verschillende problemen geconstateerd.⁷³ De deskundigen richtten zich met name op de structurele problemen die deze staten beletten om personen die van hun vrijheid zijn beroofd, adequaat te beschermen tegen foltering

65 Veiligheidsraad 2025 (*supra* noot 64).

66 Resolutie 2790 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (28 augustus 2025), S/RES/2790.

67 Resolutie 2790 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (28 augustus 2025), S/RES/2790.

68 Under-Secretary-General for Peace Operations at the United Nations, 'UN's Under-Secretary-General for Peace Operations: Peacekeepers in Lebanon Are Holding a (Blue) Line for Peace', 22 augustus 2025.

69 'Protecting protests: UN anti-torture mechanisms call for responsible and accountable policing of assemblies – International Day in Support of Victims of Torture', CAT 26 juni 2025.

70 CAT 2025 (*supra* noot 69).

71 CAT 2025 (*supra* noot 69).

72 CAT 2025 (*supra* noot 69).

73 'Kyrgyzstan: Independent torture prevention watchdog should not be replaced, UN experts warn', 30 juni 2025; 'Peru: UN experts raise concern over juvenile detention in adult prisons', SPT 26 juni 2025; 'Serbia needs to strengthen effective torture prevention measures, UN torture prevention body says', SPT 24 juni 2025.

of mishandeling, waaronder juridische en institutionele tekortkomingen en praktische problemen. Met name voor Kirgizië en Servië drong de VN aan op strengere maatregelen ter voorkoming van foltering door meer middelen en steun te verlenen aan de onafhankelijke nationale toezichthoudende instantie en waakhond, met name omdat Kirgizië was begonnen met het ontmantelen van de onafhankelijke waakhond. In Peru deden zich praktische problemen voor omdat 16- en 17-jarigen nu als volwassenen worden beschouwd in gevangenissen, en gevangenissen overvol waren met een groot aantal mensen.⁷⁴

7 Vrouwenrechtencomité

Het Vrouwenrechtencomité publiceerde landenrapporten over Afghanistan, Botswana, Chad, Fiji, Ierland, Mexico, San Marino, de Solomon eilanden, Thailand en Tuvalu.⁷⁵ Ten aanzien van Afghanistan uitte het Comité grote zorgen over de geïnstitutionaliseerde foltering en mishandeling van vrouwen, met name als ze beschuldigd zijn van overspel.⁷⁶ Daarnaast uitte het Comité bezorgdheid over de voortdurende uitsluiting van meisjes van formeel onderwijs. Het Comité geeft aan dat vermoedelijk 78 procent van jonge meisjes op dit moment geen onderwijs volgt of werk heeft. Dit heeft tot gevolg dat er een toename is in het aantal kindhuwelijken, arbeidsuitbuiting en armoede.⁷⁷ Het Comité eindigde met het verzoek aan de feitelijke autoriteiten van Afghanistan om het decreet van maart 2024 – waarin het wordt toegestaan om vrouwen te slaan of ter dood te veroordelen door steniging – in te trekken en alle lijfstraffen en onderwijsverboden op te heffen.⁷⁸

74 SPT 2025 (*supra* noot 73).

75 'UN CEDAW committee publishes findings on Afghanistan, Botswana, Chad, Fiji, Ireland, Mexico, San Marino, Solomon Islands, Thailand and Tuvalu', *OHCHR* 7 juli 2025.

76 OHCHR 2025 (*supra* noot 75).

77 'UN CEDAW committee publishes findings on Afghanistan, Botswana, Chad, Fiji, Ireland, Mexico, San Marino, Solomon Islands, Thailand and Tuvalu', *OHCHR* 7 juli 2025; 'Concluding observations on the fourth periodic report of Afghanistan', CEDAW/C/AFG/CO/4, 10 juli 2025.

78 OHCHR 2025 (*supra* noot 77).